

Synpunkter på Klintebys tåktansökan, M 7034-18

Nedan följer synpunkter från [redacted] fastighetsägare till Klinte Hunninge 1:16.

MARKTINGSRÄTT
Avdelning 3

INKOM: 2019-06-05
MÅLNR: M 7034-18
AKTBIL: 57

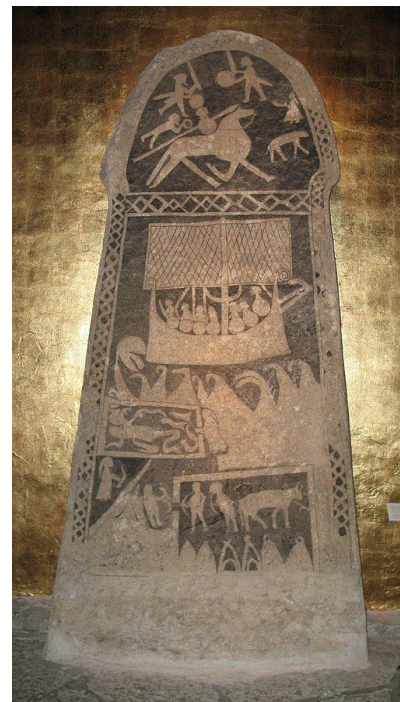
Vi som fastighetsägare till Klinte Hunninge 1:16 hemställer till mark- och miljödomstolen att betraktas som sakägare då vi anser att vi kommer påverkas negativt i form av buller, vattenproblematik, damm och sprängningar.

Yrkanden

1. Som fastighetsägare till Klinte Hunninge 1:16 yrkar vi på att domstolen beslutar att vi betraktas som sakägare i aktuellt mål.
2. Vi yrkar vi på att ansökan helt ska avvisas i första hand.
Vi anser att MKB:n är så undermålig att den inte kan ligga till grund för beslut.
3. I andra hand yrkar vi på att sökande föreläggas att fortsatt utreda det som beskrivs nedan.

Bakgrund

Hunninge gårdarna är en kulturmiljö av säreget lugn med bruks- och boendeminnen att ta del av från så tidigt som 1100-talet. Gården ligger avskilt och relativt högt belägen (nordligaste delen av s.k. Klinteberget) med betes- och ängsmark som är under restaurering med ihärdiga röjningsarbeten och med hjälp av betande djur. Mangårdsbyggnaden är uppförd 1840 (efter en sannolik brand av föregående mangårdsbyggnad) med tillhörande flygelbyggnad som uppfördes något senare, båda stenlagda s.k. Gotlandshus. Här finns en medeltida brunn, gårdskors, bolämningar och sägner om Biskop Unni som färdats på "biskopsgatu" då Gotland kristnades. Biskopsgatu leder från vår gård fram till russparken i Lojsta. Fram till 2011 bjöd de dåvarande ägarna av fastigheten på kyrkkaffe i samband med predikan vid gårdskorset, 90-talet gäster, vi som nuvarande ägare blir ofta påmind om "kyrkkaffet på Hunninge".

Från Hunninge kommer också den största bildstenen som hittats på Gotland s.k. Hunningestenen vilken finns välbevarad på Fornsalen Gotland. På Klinteberget hittar vi en andre Hunningesten och i Klinte kyrka ligger den tredje, även en fjärde sten har hittats men i väldigt dåligt skick.

Från Hunningegårdarna kan man ta sig söderut till Svarvare- och Snögrindegårdarna vidare till Klinteberget, dessa vägar har bundit ihop gårdarna under historiens gång. Gårdarna är även idag aktiva med åkerbruk och djurhållning i varierande grad. Skogsvägarna används flitigt av ryttare, cyklister och gående, speciellt Stormyr är ett område som besöks. När möjlighet ges med tanke på vattenförekomsten på Stormyr kör även crossförare i sanden i östliga utkanten av myren.

Om SMAs täktverksamhet blir tillåten kommer denna kultur- och boendemiljö bli förstörd. Lugnet blir förbytt i buller, skakningar och damm från en storskalig kalkbrytning.

Sprängningar och buller

Vi har idag erfarenhet av skakningar från nuvarande verksamhets sprängningar, vars kraft uppfattas som absolut skrämmande och påverkar människor, djur och fastigheter.

Utförd vibrationsmätning enligt Bilaga F5 anser vi är undermålig och går inte att dra analyser av. Endast ett mättillfälle med följande brister i utförande:

- Vid hade inte kännedom om monteringsstillfället men av en tillfällighet var en av oss hemma. Vi uppfattade att konsulten hade dålig kännedom om byggnader och hur sprängkraft fortplantar sig i berget.
- Enligt bilaga F5 kapitel 6 redovisas värdena efter mätningarna. Hunninge 1:16 har det högsta uppmätta värdet även då fastigheten ligger längst från sprängplatsen. **Vilka värden kommer vi upp i när man spränger i Klintebybrottet?**
- Bilaga F5 beskriver att mätutrustningen var monterad i grundmur på boningshusen. Detta stämmer inte, även om det vore högst önskvärt då vårt boningshus är byggt direkt på berget år 1840. Mätutrustningen på vår fastighet blev monterad på ladugårdens nybyggda del från ca 1950.

För att kunna dra några slutsatser om eventuella konsekvenser från vibrationer borde dessa mätningar göras på boningshuset under ett flertalet sprängningar och då i båda brotten.

Buller och västliga vindar gynnar inte oss, vår fastighet ligger i s.k. förhärskande vindriktning. Till stor del råder det västliga vindar under sommarhalvåret, detta medför att buller och damm kommer att transporteras längre än vad SMA vill påvisa. Det är en omöjlighet att avskärma bullret genom så kallade bullervallar, det kan vara ett bra sätt att bli av med schaktmassor vid avbaning men det hjälper föga mot buller. Bullret studsar mellan bergväggarna och rör sig med vindarna upp mot vårt boställe endast 350 meter från täkten. SMA vill hävda att det även finns en skogsridå för att minska bullret och dammspridningen men det är inte deras mark och skog.

Det är andra gårdars produktiva skogsmark som även den behöver huggas och förnyas. **Är det SMAs mening att vi även ska subventionera deras brytning genom att låta skogen stå orörd?**

Bullret från nuvarande verksamheten är så störande att vi vid flertalet tillfällen kontaktat tillsynsmyndigheten för att få till en förbättring, tyvärr utan större resultat. Enligt Boverkets allmänna råd 1995:5 "Bättre plats för arbete" rekommenderas ett skyddsavstånd om ca 500 meter mellan bostäder och täktverksamhet, vår bostad ligger ca 350 meter från täktgränsen.

Kulturmiljö och friluftsliv

Om SMAs utökade täktverksamhet blir tillåten kommer Hunningegårdarna bli helt avskärmade söderut. Hur påverkar detta kulturmiljön i området med tanke på infrastrukturen, Gotlandsgårdarna (Svarvare, Hunninge och Snögrinde) tillsammans med övriga lämningar? Det framkommer inte i ansökan.

Hela Gotland berörs av riksintresse för rikt friluftsliv enligt Miljöbalken.

SMA skriver på s42 MKB följande:

"Riksintresset bedöms inte påverkas, då verksamhet har pågått inom området under längre tid och inte kan anses som något hinder för varken nuvarande eller framtida friluftsliv, då det finns goda möjligheter att ta sig runt verksamhetsområdet och nå delar med skogliga värden. Beträffande rörligt friluftsliv finns inga områden inom det planerade verksamhetsområdet som kan komma att påverkas negativt. Det finns ett område som berörs av riksintresse rörligt friluftsliv, vilket härrör till Klintberget med dess populära promenadstråk och markerade motionsspår. Planerad verksamhet kommer ej att påverka riksintresset i sig negativt."

Vi är helt övertygade om att denna verksamhet i allra högsta grad kommer påverka både rikt som rörligt friluftsliv på Klinteberget.

Verksamheten ska i enlighet med ansökan utökas betydligt och det går inte att jämföra med nuvarande brytning. SMA planerar bryta bort befintliga vägar och stigar som bl. a leder till Stormyr och för vårans del också tillgängliggör Klinteberget. Givetvis kommer sprängningar, buller och transporter påverka nyttjande av Klinteberget och med det sagt rörligt friluftsliv.

Hur planerar SMA att tillgängliggöra för friluftslivet? Kommer alternativa skogsvägar byggas, som inte ligger inom verksamhetsområdet?

De röda strecken visar vart vägar finns inom området som blanda annat binder ihop gårdarna och gör området tillgängligt för friluftsliv. Det finns ytterligare stigar inom området som ej är synliga på kartan.

Djurhållning och fastighetsvärde

Vi fick möjligheten att förvärvade fastigheten Klinte Hunninge 1:16, år 2014. Vi har därefter arbetat hårt för att kunna förvärva resten av jordbruksmarken som varit i Hunninges ägo genom historien, vilket blev möjligt 2018.

Vi har utvecklat fårproduktionen som nu ligger på 35 tackor vilket efter lamning blir ca 80 – 90 djur. Lamning sker inomhus i ladugård under april – maj månad varje år. Vi har djuren inne vid lamning då vi har både rovfågel och räv i området. Förutom får har vi hästar och höns. Dessa djur hjälper till att beta ängarna runt gården.

Som djurägare är vi ansvariga för våra djurs välfärd och skydda de mot onödigt lidande. Våra lamm reagerar väldigt starkt på sprängningar framförallt när de går inne, under lammningsperiod. För inte så länge sedan, vid sprängning i Klintebysbrottet, kom våra avelsbaggarna lösa och två lammungar försvann. Efter mycket letande hittade vi båda lammen utan skador och baggarna fick vi tillbaka i sin inhägnad. Kontakt togs med SMA angående incidenten och till svar fick vi att det var tråkigt men inte deras fel. De hade kontakt med en grisbonde i trakten, Svante Runfeldt, och där var det lugnt. Svante Runfeldt bor betydligt längre bort från tåkten

än vi. Svante Runfeldt är säljare av marken till SMA. Visst kan det vara osannolika händelser som råkade inträffa samtidigt precis under en sprängning. Svaret bekräftar endast att vi som djurägare och närboende får stå för konsekvenserna av SMAs verksamhet och intresset för samexistens uteblir, likaså förtroendet för SMA.

Ansökt verksamhet kommer spränga upp till 2 ggr/vecka, det kommer ske under lamningsperiod. **Hur ska vi som djurägare kunna leva upp till vårt ansvar som djurägare? Är det ens möjligt för oss att ta djurägaransvar när vi inte har rådighet över situationen? Ska vi bli tvungna att avveckla djurhållningen pga SMAs verksamhet och detta på bekostnad av biologisk mångfald, öppna landskap och närproducerade livsmedel? Hur ställer sig SMA till annan verksamhet som får stryka på foten för deras? Vilka åtgärder planerar de?**

SMA skriver om sina planer för omhändertagande av vatten från tälten (s82 MKB): *“Dammens lokalisering medför samtidigt en närhet till omgivande jordbruksmarker och även Loggarve vattentäkt. Syftet är alltså att skapa ett vattenmagasin som kan användas för till exempel bevattning av jordbruksmarker, infiltration för vattenförsörjning och för andra ändamål.”*

I bilaga A4 framgår följande: *“Det vattnet som inte kommer till användning i taktverksamheten tillhandahålls för bevattningsändamål till Svante Runfeldts kringliggande jordbruksmarker, undertecknat 190326”* Vid krissituationer kommer förfrågan från myndighet gå före deras tecknade avtal.

Närliggande jordbruksmarker ägs framförallt av gårdarna Svarvare, Hunninge och Snögrinde och har så gjorts under historien. SMA skriver i aktbilaga 27 *“Bolaget har förståelse för den oro som kan finnas hos närboende och önskar bedriva en verksamhet som har stöd i samhället.”*

Vi förstår givetvis att SMA har rätt att teckna avtal med vem de behagar men vi motsätter oss försköningen som framställs i ansökan och vi anser ambitionsnivån speglar hela ansökan. Allt annat än förtroendeingivande.

Redan idag ser vi en osäkerhet på fastighetsvärden efter SMAs etablering och våran gård som ligger 350 från brottet kommer bli osäljbar för oss. Vi har köpt fastigheten till ett visst värde för att slippa buller, kunna njuta av naturen och tystnaden in på knuten. Nu raderas detta och fastigheten blir osäljbar då värdet (tystnaden, naturen o.s.v försvinner) kvar blir SMAs vilja att bryta bort vår närmiljö på vår bekostnad. **Det finns inte någonstans beskrivet i ansökan om hur SMA planerar kompensera fastighetsägare som drabbas av de negativa konsekvenser som förlorat fastighetsvärde, vattenproblematik, djurtillsyn och därmed utebliven lön, buller, damm och förlust av kulturarv samt friluftsliv.**

Vatten

Vår gård ligger högt belägen men har trots detta gott om vatten. Vi har två borrade vattentäkter som försörjer bostadshuset (mangårds- och flygelbyggnad) respektive ladugården/stallet. Till bostadshuset är borrhålet tjugoen meter djupt och vattennivån är 1,6 meter under mark. Förra ägaren Kerstin Nilsson skriver i ett privatbrev "Vi har aldrig haft vattenbrist i torrtider", trots att det bedrivits stor mjölkproduktion på gården. Vidare skriver Kerstin om det "kristallklara vattnet som försvann år 1968 då det grävdes någonstans uppe på skogen. Vattnet blev då mer likt nyponsoppa än vatten". Detta vittnar bara om svårigheter man kan stöta på då man arbetar i det porösa kalkberget. Vi har även en medeltida brunn som är stensatt, där det står vatten året om, (annars hade man inte valt denna boplats från första början).

Vi känner en stor oro inför vattenfrågan, det finns ingen respekt för de naturliga krafterna. Att vi har vatten på vår gård bygger på att vatten tar den lättaste vägen, det finns mottryck någon annanstans. Om detta mottryck av någon anledning rubbas, kommer vattnet i större utsträckning söka sig till denna plats. Det är inte säkert att det uppfattas som en större mängd vatten i bergtäckten, men totalt sett kommer det att bli stora mängder med vatten som tränger in och hur blir det nu med vårt vatten. **Kommer vattnet i Hunninge inte räcka till under torra somrar, hur blir det med vattentillgången vid en expansion av djurhållningen? Dessa frågor har vi inte svar på men vi vet dock att SMA inte kommer ta ansvar för detta för de har redan klargjort att deras verksamhet inte påverkar vattentillgången.**

Trafik

Vi har tre aktiva barn som går i skolan i Klinte och är aktiva i Klintehamns IK, både fotboll och innebandyn. De åker dagligen buss till skolan, cyklar och/eller kör moped till kompisar eller aktiviteter. **Vi är absolut oroliga över hur transporterna kommer att påverka dessa vägar och tillgängligheten för oskyddade trafikanter. Vi anser inte att frågan är tillräcklig utredd. Hur kommer våra barn skyddas från tung trafik?**

Lokalisering av tækten

Framförallt genom att jämföra egen ägd mark på fåtal ställen (Ljugarn) men framförallt grundar sig beslutet på närheten till möjligheten för utskeppning av kalk genom Klintehamn.

Vi tycker det känns olustigt att kalkindustrin letar brytningsplatser utan minsta tanke på de boende kring deras nya platser. De hänvisar till sina kunder, de måste ha kalk till stålindustrin och även ur miljösynpunkt måste man bryta på Gotland för att minska transporterna. Det är konstigt att vi inte ska kunna transportera kalk kors och tvärs över jorden när vi gör det med alla andra produkter. Vi säljer Cement från Gotland till USA, vi köper billigt livsmedel från världen runt i kring och vi säljer högkvalitativt stål från bl.a.svenska Sandvik och SSAB. Vi satsar på kvalitet och inte kvantitet, att

starta en stor täktverksamhet i eller i utkanten av ett expansivt samhälle stämmer inte med den värdegrund vi vill bygga vidare vårt samhälle på. Ska vi bedriva den här sortens produktion så bör plats väljas utifrån kriterier som t.ex. samexistens.

Klintehamn 190605

Fastighet Klinte Hunninge 1:16